

Uit de serie *Moermansk* (2004) van Marijn de Jong.

+ Zoek de ziel

Jezelf blootgeven is een wederkerig werkwoord, maar het slaat nooit op jou alleen. In je eentje krijg je het niet voor elkaar, je hebt er een ander voor nodig. Een acteur ontroert niet zonder meelevend publiek. Wil je jezelf kunnen blootgeven op een foto, dan heb je minstens twee anderen nodig: degene die ervoor zorgt dat jij je kwetsbaar durft op te stellen én die de foto maakt op het moment dat jij dat doet, en een derde die de voelsprietten heeft om die kwetsbaarheid te herkennen. Voor een goed fotoportret moeten alle partijen hun best doen. 'Mensen fotograferen is één ding', zei

Paul Strand ooit. 'Het is iets heel anders de ziel van hun menselijkheid te onthullen, zodat anderen om hen gaan geven.'

Zouden mensen in *Moermansk* zich anders blootgeven dan in Nederland? Waarschijnlijk wel. In de zomer, de tijd dat fotograaf Marijn de Jong (1975) er afgelopen jaar vier weken woonde, wordt het er 's nachts niet donker. Er is geen duisternis om je in te verschuilen en de volgende dag opnieuw te beginnen. Daar worden zelfs gebouwen kwetsbaar van. Moet je nagaan wat het met mensen doet.

Kijk maar naar de zwart-wit foto van het

meisje met het gestreepte hemd. Hoewel dat blootgeven niet heel letterlijk hoeft te worden opgevat, lijkt het alsof ze geen broek aan heeft. Iets in haar vermoeide blik maakt haar zo kwetsbaar dat het is alsof ze daar, met licht opgetrokken schouders, slechts in haar pyamashirtje zit te poseren.

Dat in tweede instantie blijkt dat het grijs van haar armen hetzelfde grijs is als dat van haar spijkerbroek doet niets aan de foto af. De toon is gezet: Marijn de Jong fotografeerde Anastacia, maar het resultaat is veel meer dan alleen haar uiterlijke voorkomen. De ziel van haar menselijkheid, om met

Strand te spreken? Misschien. In elk geval roept ze onmiddellijk genegenheid op.

Net als het dikke jongetje met de glanslippen en de kleine tatoeage op zijn bovenarm – ook al is zijn foto op een hele andere manier tot stand gekomen. Hellen van Meene (1972) reisde het afgelopen jaar naar Riga en Sint-Petersburg, waar ze schilderachtige jongeren fotografeerde. Waar De Jong zijn modellen zo min mogelijk aanwijzingen geeft, vertelt Van Meene die van haar *en detail* hoe ze zich moeten opstellen.

Dit jongetje ontdekte ze op een school in Riga. Ze had nog net tijd om hem wat lip-

gloss op zijn mond te smeren, voordat ze snel de foto nam. Anders dan Anastacia speelt deze jongen een rol in het toneelstukje dat Van Meene heeft geregisseerd.

Zijn naam doet er niet toe. Maar het maakt hem als persoonlijkheid niet minder geloofwaardig, niet minder ontroerend. Ondanks, of misschien dankzij die extra rozenrode lippen, en met hulp van de fotograaf én de kijker, geeft hij zich bloot.

Merel Bem

Van Hellen van Meene is onlangs onlangs **Portraits** verschenen. Aperture, ISBN 1931788456, € 28,81.

Werk van Hellen van Meene uit Riga.

